

2023 – 2024
EĞİTİM ÖĞRETİM YILI
BAŞKENT ANADOLU LİSESİ
BİLİM UYGULAMALARI

2024
ANKARA

BAŞKENT ANADOLU LİSESİ BİLİM UYGULAMALARI

Liselerde Bilim Uygulamaları Programı 2023-2024 eğitim öğretim yılında Türkiye genelinde fen liseleri ve merkezi sınavla öğrenci alan Anadolu liselerde uygulanmaktadır. Bu uygulama ile öğrencilerimizde bilimsel toplantılar yoluyla bilim, teknoloji, çevre, ekonomi, eğitim, değerler, coğrafya, tarih, kültür, edebiyat, sanat, ekonomi, hukuk, politika vb. alanlarda farkındalığın oluşturulması ve bilimsel düşünme, araştırma yapma, rapor hazırlama, kendini ifade etme, sunum yapma gibi akademik alanlara yönelik çalışmalara altyapı oluşturabilecek becerilerin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

Bu amaca yönelik olarak, Bilim Uygulamaları Programı Okul Yürütme Kurulumuz ile Bilim Uygulamaları Programı kapsamında her sınıf seviyesinde bilimsel toplantılara katılacak grupları, tema ve konuları, bilimsel toplantı türlerini ve çalışma takvimini oluşturduk. Fen bilimleri, matematik ve teknoloji, sosyal bilimler alanlarında konferans, panel, sempozyum türlerinde bilimsel toplantılar düzenledik ve uygulamalı bilim çalışmaları gerçekleştirdik.

Öz güveni ve akademik başarısı yüksek; fikirlerini, duygularını paylaşabilen ve savunabilen aynı zamanda öğrenmeye açık bireylerin yetişmesine katkı sunduğuna inandığımız bu çalışmalarda “Dijitalleşme ve Eğitim” , “Robotik Kodlama” ve “Alternatif Enerji Kaynaklar” konularında konferans; “Kültürel Miras”, “Türkçenin Zenginliği”, “Organik Tarım” ve “Anadolu İrfanı” konularında paneller düzenledik. Okulumuzda gerçekleştirdiğimiz bilim uygulamaları çalışmalarında 16 öğretmenimiz danışman olarak görev alırken 36 öğrencimiz de aktif olarak çalışmalarda görev almıştır.

Bilim uygulamaları kapsamında okulumuzda gerçekleştirdiğimiz panellerin sonuç bildirilerinden oluşan bu çalışmanın tüm öğrencilerimize katkı sunacağına inanıyorum.

Başta Bilim Uygulamaları Programı Okul Yürütme Kurulumuza, uygulamalarda görev alan değerli öğretmenlerimize ve öğrencilerimize teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum...

İsmail KOÇBIYIK
Başkent Anadolu Lisesi Müdürü

İÇİNDEKİLER

BAŞKENT ANADOLU LİSESİ BİLİM UYGULAMALARI	2
İÇİNDEKİLER	3
PANEL 1 SONUÇ BİLDİRİSİ.....	5
KÜLTÜREL MİRAS	5
1.Panelist (Sudenaz ERKILIÇ).....	6
Kelimelerin Yolculuğu	6
2.Panelist (Yaprak ÇAMALAN)	8
KÖKÜNÜ VEYA NERDEN GELDİĞİNİ BİLMEDİĞİMİZ KELİMELER	8
3.Panelist (Buse BAĞCI)	10
DEYİMLER	10
4.Panelist (Özlem GÜLTEKİN)	11
ŞEHİR İSİMLERİ.....	11
Türkçenin Zenginliği.....	14
PANEL 2 SONUÇ BİLDİRİSİ.....	14
1. PANALİST (Ekin YALMAN).....	15
Türkçenin Gücü, Kullanımı ve Dil Yozlaşması	15
1.PANALİST (Ravza GÜL)	20
TÜRKÇENİN ESKİ DÖNEMİ VE SÖZCÜK DÜZEYİNDEKİ ZENGİNLİĞİ	20
2.PANALİST (Esmanur CİVELE).....	22
TÜRKÇEMİZİN ZENGİNLİĞİNDE İKİLEMELER ve MANİLER	22
3.PANALİST (Eren ÇAĞLAR)	24
DEYİMLER VE ATASÖZLERİ.....	24
4.PANALİST (Aslıgül Biçici 11/H)	26
SÖZ DİZİMİ BAKIMINDAN DİLİMİZİN ZENGİNLİĞİ VE ANLATIM ÇEŞİTLİLİĞİ	26
PANEL 3 SONUÇ BİLDİRİSİ.....	28
Organik Tarım	28
1.PANALİST (Yiğit Alp Demirci 9D).....	28
ORGANİK TARIMA GİRİŞ	28
2.PANALİST (Eylül Çınar 9F)	30
ORGANİK TARIM VE İNSAN.....	30
3.PANALİST (Eylül Şirin 9F)	32
Organik Tarımın Çevreyle İlişkisi.....	32
4.PANALİST (Faik Buğra Yola 9F).....	33
ORGANİK TARIMA DESTEK VEREN KURUM/KURULUŞLAR	33
5.PANALİST (Hiranur Yıldırım 9E).....	35
ORGANİK TARIMDA YANILMAYALIM.....	35

PANEL 4 SONUÇ BİLDİRİSİ.....	36
Anadolu İrfanı	36
1. PANALİST (İlkay Ahmet Oğuz-11/A)	37
2.....	37
İrfana Dair.....	37
2.PANALİST (Sonay NAZLI).....	37
Türk irfanının kaynakları nelerdir?	37
3.PANALİST (Anıl GÖKSU)	38
İrfan, Modern Hayatın Neresinde?.....	38
4.PANALİST (Zehra ÇIRÇIR – Roya Rüya KÖSE)	41
Anadolu İrfanı Ne Anlama Geliyor?	41

PANEL 1 SONUÇ BİLDİRİSİ

KÜLTÜREL MİRAS

Panel Konusu : Kültürel Miras
Panel Tarihi : 28/02/2024 Saat 14.00-15.30
Panel Yeri : Başkent Anadolu Lisesi Konferans Salonu
Moderatör : Ayşenur DELİCE
Panelistler : Beyza ERZURUM
Buse BAĞCI
Fatma Elif ÖZTÜRK
Özlem GÜLTEKİN
Sudenaz ERKILIÇ
Yaprak ÇAMALAN
Danışman Öğretmenler: Fatma PINAR, Mine GÜNAL

Moderatör : Ayşenur DELİCE

"Kelimeler ; somut, elle tutulabilir, satın alınabilir nesnelere olsaydı eğer eminim bugün çoğumuz en güzellerine, en değerlilerine, eşsiz ve sınırlı sayıda üretilmişlerine sahip olmak için çaba harcayacak; daha çok, daha iyi, daha gösterişli, daha nazik, belki daha şaşaalı kelimelerle konuşmak için uğraşacaktık. Oysa kelimeler doğduğumuz anda bize bilabedel verilen, her yanımıza sonsuz bir ifade gücüyle saçılmış vaziyette bulunan, içine doğduğumuz, işte tam da bu yüzden hak ettiği ehemmiyeti göstermediğimiz değerlerimiz." **Şermin Yaşar** Kelime Müzesi'nin kurucusu , değerli yazar Şermin Yaşar bu sözleriyle karşılar ziyaretçilerini. Biz de bugün Kelime Müzesi'nden aldığımız ilham ve destekle, zengin dilimizin kelimelerine ışık tutacak ve kelimelerle daha iyi bağ kurabilmek için, onlara doğru bir yolculuk yapacağız.

Ben panelist arkadaşlarımla birlikte bugün size kelime hikayeleri anlatacağız. Sözü ilk olarak Sudenaz ERKILIÇ'a veriyorum.

1.Panelist (Sudenaz ERKILIÇ)

Kelimelerin Yolculuğu

Merhaba ben Sudenaz ERKILIÇ ben sizi bir düşünce yolcuğuna çıkaracağım.

Sanatçı: Emir Rifat İŞİK

Göktürk alfabesindeki "b" harfi , "eb" (ev) diye okunur

Bu, kelime müzesindeki eserlerden birisi. Alfabenin olmadığı bir dönemde yazıldığını düşünelim. Bu şekilde neyi ifade ederdiniz? Hangi kelimeyi temsil etmesi için kullandınız?

Şimdi sizleri "Kelimelerin Yolculuğu" isimli şakıyla birkaç dakikalığına düşünmeye davet ediyoruz.

Baktığınız şekil Göktürk alfabesinde "b" harfini temsil ediyor . "eb" (ev) diye okunur. Orhun Yazıtlar'ında (735) "çadır, konut" anlamlarına karşılık kullanılan 'eb' kelimesinin, zamanla 'ev' sözcüğüne dönüşerek farklı anlamlar kazandığı değerlendirilmektedir (Etimoloji-Türkçe Etimoloji Sözlüğü [t.y.]). "TDK'da bir kimsenin veya ailenin oturduğu yer, konut, hane; aile ve soy, nesil" (Türk Dil Kurumu [t.y.]) gibi farklı şekillerde tanımlanan ev kavramının 20. yüzyılın başlarından itibaren farklı disiplinlerin incelediği ve tanımlamaya çalıştığı bir kavram hâline geldiği görülmektedir

Biz binlerce yıldır Göktürk alfabesindeki ev kelimesini kullanırız ve çizdiğimiz ev resimlerinin çatısını da bu kelimenin temsiline göre çizeriz.

Ev kavramının bu denli köklü bir geçmişe sahip olmasının süreç içerisinde eve yüklenen anlamları çeşitlendirdiği de görülmektedir. Bu durum farklılaşan ev temsillerinin oluşmasına ön ayak olurken evlerin algılanmasında kültürel değerlerin etkili olmasını da beraberinde getirmiştir. Eve yüklenen anlamların çokluğunun farkına varmak adına dildeki evle alakalı birleşik ve türemiş kelimelerle deyim, atasözü gibi kültürel öğelere bakılabilir.

Ev açmak, evde kalmak, evlerden irak olmak, ev alma komşu al, düğün evi, cenaze evi, evlilik, ev sahipliği yapmak gibi ifadeler bu öğelerden bazılarıdır.

Özün édgü körteçi sen ebiçe kirteçi [sen iyilik göreceksin evine gireceksin]

evlemek "evlendirmek" [Orhun Yazıtları (735) : inim yéti urım üç kızım üç árti áblädim [kardeşim yedi oğlum üç kızım üç idi evlendirdim]]

evlenmek "ev edinmek, yerleşmek" [Divan-i Lugat-it Türk (1070)]

évlen-/öylenmek "izdivaç etmek" [Ebu Hayyan, Kitabü-l İdrak (1312)]

Türkçe günümüz dünyasının en yaşlı dillerinden biri olmakla beraber, konusu sayısı açısından dünyada beşinci sıradadır. Türkçeye yabancı dillerden sözcükler girdiği gibi Türkçeden de diğer dillere pek çok sözcük geçti

Türkçeye en çok kelime veren 10 ülkeyi ekranda görebilirsiniz. Bakalım hangi dilden kaç kelime geçmiş.

- **Arapça** 6467
- **Fransızca** 5253
- **Farsça** 1359
- **İngilizce** 485
- **Rumca** 400
- **Almanca** 98
- **İtalyanca** 89
- **Latince** 78
- **Yunanca** 48
- **Rusça** 44

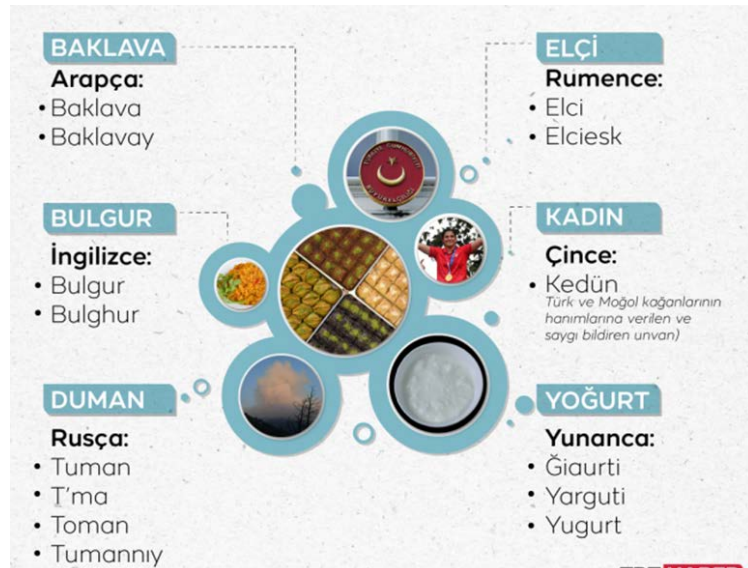
Şimdi sizlerle yabancı dillerden Türkçemize geçen bazı kelimelere bakalım.

Gördüğünüz gibi mutfağa alt kelimelerin bir kısmı Rumcadır. Bunun nedeni göçebe olan Türklerin Orta Asya'dan Anadolu'ya göç ettiklerinde bu kelimelerin karşılığı kendilerinde olmadığı için Rumcadan olduğu gibi almışlardır. Domates, patates, biber, maydanoz, fırın, ve barbunya buna örnek gösterilebilir.

- Bidon — teneke kutu- Fransızca
- Maydanoz — Rumca
- Poşet — torba- Fransızca
- Şey — Arapça
- Villa- müstakil ev- İtalyanca
- Disiplin- Fransızca
- Vida — İtalyanca
- Virüs- Fransızca
- Fırın -Rumca
- Stres — İngilizce
- Domates- Rumca
- Berber — İtalyanca
- Canavar — Farsça
- Salon — Fransızca
- Salamura- İtalyanca
- Sıfır-Arapça

Şimdi Türkçeden diğer dillere geçen bazı kelimelere bakalım.

Tabi bunlar sadece birkaçı. TDK Türkçeden diğer dillere geçen sözcükler için Verimler Sözlüğü hazırlamıştır. İlgilenenler bu sözlüğü inceleyebilirler.

Moderatör: Ayşenur DELİCE

Konfüçyus bir arkadaşına der ki; “Senin bir yumurtan var, benim bir yumurtam var. Sen yumurtanı bana veren, ben de yumurtamı sana versem, yine senin bir, benim bir yumurtam olur. Ama senin bir bilgin var, benim bir bilgim var, sen bilgini bana anlatsan, benim bilgimle birlikte iki bilgim olur. Ben de sana anlatsam aynı şekilde senin de iki bilgin olur”. Yani verilen bilgi geri alınmaz. Bilgi paylaştıkça çoğalır. Şimdi sözü Yaprak ÇAMALAN’a veriyorum.

2.Panelist (Yaprak ÇAMALAN)

Merhaba ben Yaprak ÇAMALAN ben “kökünü veya nerden geldiğini bilmediğimiz kelimeler” ile ilgili bir sunum yapacağım.

KÖKÜNÜ VEYA NERDEN GELDİĞİNİ BİLMEDİĞİMİZ KELİMELER

1. TABURCU niye denir ? İşte size “taburcu”luğun hikayesi...

Türk hekimleri hastalarını iyileştirdikten sonra “taburcu” ederler; “gitsin”, “evci” gibi kelimeler kullanmazlar.

Taburcu kelimesinin hüznü bir hikayesi vardır. Özellikle 1. Dünya ve Çanakkale Savaşı sırasında ülkenin tıp eğitimi veren tek kurumu Mekteb-i Tıbbiye-i Adliye-i Şahane, hocalarını, ve öğrencilerini cepheye yolluyor, eğitime ara vermek zorunda kalıyor, binası ise tamamen hastaneye dönüşüyordu. Sadece cephede savaşmakla kalmıyor, savaş olmadığına ya da geride kalan kıdemsiz tıbbiyeliler, direnişte bizzat çalışıyorlardı. İzmir’in işgalinin üç gün sonrası, 18 Mayıs 1919’da, okulda hararetli, hüznü konuşmaların yapıldığı, hemen direniş gruplarının örgütlendiği bilinir.

Ülkede herkes askerdir, eli silah tutan tüm erkekler savaştadır. Gerçek kurumsal düzeyde tek hastane vardır, ülkenin her yanındaki cephelerde tüm hekimler subaydır, askerdir. Komutan hastanede, kışlada, revirde, cephede çadırda, savaşta hastalarını ve yaralıları iyileştirir. Tabip subaylar, iyileşenleri, tekrar silah tutabilecekleri savaşa devam etmeleri için taburcuna yollarlar. Savaşmaya devam edebilecek askerlere de “ taburcu” derler. İşte kurtuluş savaşından beri iyileşip hastaneden çıkabilecek olan herkesi hekimler taburcu diyerek uğurlarlar. Başka hiçbir milletin, ülkenin hastanesinde, hastalar iyileştiklerinde “taburcuna yollanmaz, taburcu” edilmez. Ordusunu, askerini, bağımsızlık mücadelesini, Gazi Mustafa Kemal’ini, silah arkadaşlarını, tüm aziz şehitlerini, yaşamına böyle sindiren başka bir millet yoktur. Bazı olguların farkında olmasak da her zaman, sonsuza kadar bizimle yaşayacaklar...

2. Doğu , Batı, Kuzey Güney

Çocukluğumuzdan beri bildiğimiz hayatımızı kolaylaştıran bezen de yaşamımızı devam ettirebilmek için bilmek zorunda olduğumuz altın değerinde bilgiler vardır.

KUZEY

Kuzay'ın kökü olan "Kuz" kelimesi eski Türkçe'de gölge anlamında olup (TDK, 2005: 1275) coğrafi yönü bildirmemektedir.

Türkiye Türkçesi Ağzları Sözlüğü'nde Kuzay kelimesinin anlamı "**Güneş görmeyen, gölgelik yer**" "Kuzay" tabirinin anlamına Kaşgarlı Mahmud'un "Divanü-Lügat-it-Türk" isimli yapıtında rastlıyoruz:

Şu savda dahi gelmiştir: kuzda kar eksümez, koyda yağ eksümez = Kuzayda kar, koyunda yağ eksik olmaz" (Kaşgarlı, 2006: 325-326).

GÜNEY

Gün : güneşli yer

BATI

Orhun anıtlarında "**bastık**": güneşin battığı yön anlamında kullanılmıştır.

Bu kelime "BAT" fiilinin ek almasıyla "batı" oluşmuştur.

DOĞU

Doğu kelimesine yine orhun yazıtlarında rastlarız

"**Toğu**" : **Doğu anlamında kullanılmıştır**. Eski Türklçe'de "**tog**" fiilinin ek almasıyla oluşmuştur.

Kökeni öz Türkçe olan bu 4 kelime asırlardır yolumuzu bulmamızda bize yardımcı olmaktadır.

3) Ant / Ant içmek

Görsel :Cengiz kağan elinde bir Türk ant kadehiyle

Ant nedir? Neden içmek fiiliyle kullanılmıştır ?

"İçmek" yutmaktan geliyor. Türk ve Moğol törelerinde bir ya da birden fazla kişinin, bir söz veya davranış üzerine sözleşmesi, Tanrı'yı şahit kılarak anlaşması için yapılan geleneksel törendir "ant içmek"

Ant/and içme önceleri dağ keçisi boynuzu kullanılırken zamanla altın, gümüş, bakır kadeh, tas kullanılmaya başlanmıştır. Ant içilen kadehin adı "tolu" imiş. "dolu" kelimesi "tolu" kelimesinden evrilmiştir.

Kabın içerisine kımız(ekşi at sütü) konular, yemin edecek kişiler kılıçlarını çekerek bileklerini keser ve bardağın içerisindeki kızıma birkaç damla kanını damlatırmış. Bu kutlu sözleşmeye dahil olanlar; ant kabından birer yudum içerek geri dönülmez bir anlaşmayla *ant içmiş* oluyorlarmış.

Eski Türk törelerinde devletin başına geçen kağanlar da ant töreni yaparlarmış. Bu törende kadehler toplu halde kaldırılır, kağan Tanrı'nın huzurunda halka söz vermiş olurmuş. Bu ritüeller

İslamiyet'ten sonra azalsa da *ant içmek* deyimi günümüze kadar gelmiştir.

Moderatör: Ayşenur DELİCE

Panelist arkadaşımız Yaprak ÇAMALAN , günlük hayatta dilimize pelesenk olmuş bazı kelimelerin nereden geldiğini, hayatımıza ışık tutan kelimelerin kökeni hakkında bilgi verdi.

İster yazılı ister sözlü olsun kültürü yaratan halktır. Devamlılık olmazsa kültür bozulur ve zamanla kaybolur. Bir toplumun değerlerinden uzaklaşması, milli kültürüne yabancılaşması demektir. Milli kültürümüz bireylerin köklerine aidiyetini temsil eder.

Sözü Buse BAĞCI'ya veriyorum.

3.Panelist (Buse BAĞCI)

Merhaba ben Buse BAĞCI ben “deyimler” ile ilgili bir sunum yapacağım.

DEYİMLER

Lafı uzatmadan anlatmanın en iyi yolu nedir? Deyimlerdir

Bazı atasözleri ve deyimler var ki, sık kullansak da dile yanlış şekilde yerleştiği için bir türlü doğrusunu öğrenemiyoruz. Bize anlamsız gelse dahi günlük hayatımızda tekrar tekrar kullanmaya devam ederiz.

"Kısa kes aydın havası olsun" değil, "Kısa kes aydın abası olsun" biçimindedir. (aba bir giysidir ve Aydın efesinin abası kısa ve dizleri açıktır.

Balıkesir, eskiden en güzel aba kumaşlarının dokunduğu yermiş. Evvel zaman içinde Balıkesir'e yolu düşen bir adam, buranın meşhur aba kumaşından elbiselik almış, memleketine götürmüş. Elbise diktirmek için doğru terziye gitmiş. Terzi, adamın ölçüsünü aldıktan sonra, "Bu aba hem üstlük hem de şalvar dikmeye yetmez." demiş. Bunun üzerine adamın tepesi atmış ve terziye "Yahu nasıl yetmez? Etekleri kısa olsun, kısa kes Aydın abası olsun." diye bağırmış.

Zaman içinde "Kısa kes Aydın havası olsun"a dönüşen ve Türk Dil Kurumu'na göre şaka yollu "sözü fazla ve gereksiz yere uzatma"

Kös kös oturmak :

Mehter takımının da olmazsa olmazı en büyük davuldur KÖS. Savaşa giderken Osmanlı ordusu ağırlığından dolayı kösleri atlarla yada develerle taşırdı. Çadır kurduklarını yerde kös'ün bir yerden, başka bir yere taşınması ağır ve zor olduğundan, bulunduğu yere sabitlenirmiş. "Kös gibi" sağa sola bakmadan az hareketle öylece oturmak deyimini zamanla değişerek, Kös kös oturmak deyimini almıştır.

Mangal Yürekli :

**Benim, minik bir kalbim yok ki
Seni hacmi kadar seveyim...**

**Benim, mangal gibi yüreğim var
Senin için "öl" de öleyim... (Özay BAŞ)**

İngiltere'nin Hindistan'ı sömürgeleştirmek için kullandığı Doğu Hindistan Şirketi'nde Hindu bir asker vardır. Hint ayaklanmasını başlamasında, bağımsızlık savaşında önemli rol üstlenen, 30 yaşını göremeden, 1857'de idam edilen, halkın kahramanını olan, adına pul bastırılan bu adamın adı Mangal Pandey.

Hindistan halkı, cesur, gözü pek kişileri, kahramanlığı tanımlarken mangal Pandey'in adıyla anıyor. Mangal gibi, Mangal yürekli diye deyim oluşuyor.

Kaş yapayım derken göz çıkarmak:

Duvar ve kubbelere fırçayla, madeni eşyaya da kalemle tezeyinat(süsleme) yapan kimselere "kalemkar" denir. Resmi tatilin Cuma günü olduğu yıllarda, düğün dernek işleri genellikle Cuma günlerinden yapılırdı.

Düğünün bir gün öncesinde yani Perşembe günü "koltuk merasimi" adlı eğlence düzenlenirmiş. Bu eğlencede gelin hanım özenle boyanır, kakül kesilir, gelen hanım konukla da çalgı çengi eşliğinde oynar eğlenirmiş. Günümüzdeki kına geceleri gibi Geline süslemeye gelen kişiye *kalemkar*, bazı yörelerde *meşşata* veya *yüz yazıcı* denirmiş.

Günümüzde makyöz diyoruz. Kalemkar sanatını icra etmek için gelinin karşısına oturur, saçlar, dudaklar, yanakları boyarmış. Kalemkarın en önemli görevi ise hanımın kaşını gözünü itinayla boyamakmış. Bu eğlencelerden birinde , oynayan genç kızlardan birinin ayağı takılınca yere düşmüş. Düşerken kalemkara çarpınca, kalemkarın elindeki sürme kalemi de gelinin gözüne batmış. Evlenecek kızların " Aman , kaş yaparken göz çıkaran kalemkar istemeyiz" sözü bugünlere ulaşmış.

Moderatör: Ayşenur DELİCE

Buse BAĞCI kelimelerin nasıl ülkeler arası yolculuk yapıp kabul gördüğü, deyimlerin zamanla nasıl değişime uğradıkları ve dilimize nasıl pelesenk olduklarıyla ilgili bilgi verdi.

Son panelistimiz Özlem GÜLTEKİN'e veriyorum sözü

4.Panelist (Özlem GÜLTEKİN) ŞEHİR İSİMLERİ

Merhaba ben Özlem GÜLTEKİN ben "şehir isimleri" ile ilgili bir sunum yapacağım.

Gazlı bez / Gazze

Cerrahide kullanılan bu bezin çoğumuz gazlı olduğunu düşünürüz ama gazla bir alakası yoktur.

Filistin'in ortaçağda dokumacılıkta ilerlemiş bir bölge olduğu ve *gazzatum* adlı ipekten dokunan ince kumaşlarının varlığı bilinmektedir. Ortaçağ Avrupası'nda , Hıristiyan olmayanlara ticaret yasaklanmasına rağmen gazzatumun 13. Yüzyıl başlarında Gazze'den ithal edilmiş ve kendine iyi bir pazar oluşturduğu bilinmektedir.

Fransızca'ya *gaze* , İngilizce'de *gauze pads* olarak kullanılan , adını Gazze şehrinden alan bu beze biz de gazlı bez diyoruz.

Şehir isimlerinden dilimize yerleşen diğer bazı kelimeler ;

Daniska : en güzel, en iyi örnek

"Saçmalığın daniskası" deriz bazen. Daniskanın nereden geldiğini öğrenmek için Almanya'nın Danzig şehrini bilmek gerekiyor. 1920'de kurulmuş olan Danzig şehri Baltık Denizi kıyısında kurulmuş bir limanlar kentidir. Buradan gelen mallar kalitesiyle meşhurdur. Üzerinde "Danzig" damgası olan mallar en iyisi ve kalitesi olarak bilindiği için, halkımız da söylemesi daha kolay diye "Daniska" adı vermiştir. Daniska-bir şeyin iyisi an uç noktası olarak- daniskası olmuştur.

Kelime Müze'sini ziyaret ettiğinizde "Danzig" mührünü hikayesiyle birlikte görebilirsiniz.

Kolonya :

ilk zamanlar tıbbi amaçla kullanılan “Kolonya” Almanya’nın Cologne/Köln şehrinden geldiği için adı literatürde “Köln Suyu” olarak geçer.

Hamburger :

Hamburgeri 19. Yüzyılın sonlarında Almanya’nın Hamburg şehrinde bir tüccar keşfetmiş ülkesine götürüp pazarlamasıyla da Hamburg’a ait anlamında Hamburger olmuş. Peki bu tarifi nerden uydurmuş diye merak ediyorsanız Orta Asya’ya doğru uzanmamız gerekiyor.

Tatar bifteği

Savaşçı Tatar atlıları , sefere çıktıkları zaman çiğ etleri eyerlerinin altına koyarlarmış. Atlarını sürdükçe, atın hakaretleri sonu et yumuşar ve az pişmiş hale gelirmiş. Bu sayede çiğnemesi kolay olurmuş. Üzerine yüz, biber ve soğan da ekleyerek daha lezzetli hale getirmişler. İşte bu tatar bifteğini keşfeden tüccar ülkesine götürüp pişirerek halkına sunmuş. 1. Dünya Savaşı sonu Amerika’daki sosyo- ekonomik durumun bozulmasıyla halk hızlı ve ucuz yiyeceklere teşvik edilmiş ve hamburger bu şekilde pazarlanmaya ve sahiplenilmeye başlanmış. Kitlelere yayılması ve popülerliğini Amerika’dan almış olsa da adı Hamburg’dan, tarifi de Tatarlar’dan.

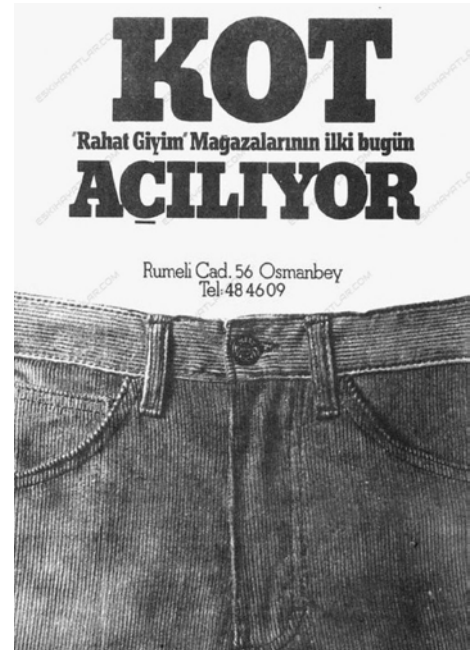
Jeans :

İtalya’nın Genes/ Genoe şehrinden gelmektedir.

Bizim dilimize “kot” olarak yerleşen bu giyeceğin hayatımızdaki yeri büyüktür. Terzi Çırağı olan Muhtem Kot Bey, 1940’larda Fransa’nın Nimes bölgesinde gördüğü kumaşın (de nimes yani denim) sağlamlığına ve dikim tarzına hayran kalması ve Türkiye’ye getirmesiyle başlıyor hikaye. Kumaş sağlamlığı sayesinde köylüler ve işçiler tarafından çok tutulunca

Muhtem Kot Bey’in soyadıyla 1060 yılında markalaşıyor ve mağazaları açılıyor.

Moderatör: Ayşenur DELİCE

Her gün tükettiğimiz ürünlerin adlarını, hangi özellikleriyle bir şehrin isminden aldıklarını, bilmeyenler için dinledik, bilenler için hatırlattık, eksik bilenler içinde tamamlamaya çalıştık.

Gelecekte güçlü, sağlam bir şekilde var olmak istiyorsak tarihimize, milli kültürümüze ve değerlerimize sahip çıkmalıyız. Onları geliştirmek ve yeni nesillere en doğru şekilde aktarmak zorundayız.

Panelimiz burada sona ermiştir. Bizi dinlediğiniz için teşekkürler.

Yararlandığımız Kaynaklar

1. *Kelime Müzesi/ Şermin Yaşar*
2. *Öteki Şeylerin Tarihi/ Sema Soykan*
3. *Sözcük Hikayeleri/ Prof. Dr. Hatice Şirin*
4. *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*
5. *Türkçe Verintiler Sözlüğü/ Günay Karaağaç*
6. *Gazete Duvar/ Serpil Kutay*
7. *TRT Haber*

PANEL 2 SONUÇ BİLDİRİSİ

Türkçenin Zenginliği

Panel Konusu : Türkçenin Zenginliği

Panel Tarihi : 29/02/2024

Saat : 14.00-15.00

Panel Yeri : Başkent Anadolu Lisesi Konferans Salonu

Moderatör : Belinay PEKEL

Panelistler : Aslıgül BİÇİCİ, Ekin YALMAN, Eren ÇAĞLAR, Esmanur CİVELEK, Ravza GÜL

Danışman Öğretmenler: Yasemin YILMAZ, Ali ÖZEL

Ekin YALMAN Türkçenin Gücü, Kullanımı ve Dil Yozlaşması

Ravza GÜL Türkçenin Eski Dönemi ve Sözcük Düzeyindeki Zenginliği

Esmanur CİVELEK Türkçemizin Zenginliğinde İkilemeler ve Kalıplaşmış Sözcükler

Eren ÇAĞLAR Deyimler ve Atasözleri

Aslıgül BİÇİCİ (11/H) Söz Dizimi Bakımından Dilimizin Zenginliği

1. PANALİST (Ekin YALMAN) Türkçenin Gücü, Kullanımı ve Dil Yozlaşması

Türkçe, kökleri binlerce yıl önceye uzanan, geniş bir coğrafyaya yayılmış, büyük dillerden biridir. Türkçenin lehçe ve şiveleri bir tarafa bırakılacak olursa söz varlığının 114 bini aştığı görülür. Üst anlamlar ve mecazlı kullanımların Türkçede bolca olması, dilimizin köklü dillerden oluşunun kanıtlarından birdir.

İnsanın ana diliyle hayatı anlamaya başlar. Bu nedenle, ana dilini doğru kullanma becerisi oldukça önemlidir. Dili doğru kullanan kişiler, genellikle daha sağlıklı ilişki kurarlar, hayatta daha çok başarılı olurlar. Ayrıca ana dili doğru kullanma becerisine sahip insanlar, yabancı bir dili daha kolay öğrenirler. Etkili bir yabancı dil öğretiminin altyapısını, iyi bir ana dili eğitimi oluşturur. Ana dili insanın dünyaya açılan kapısıdır. Türk edebiyatının tanınmış şairlerinden Yahya Kemal, "Türkçe ağızda annemin sütüdür." diyerek bu durumu oldukça etkili bir biçimde anlatmış; Fazıl Hüsni Dağlarca ise "Türkçem benim ses bayrağım" diyerek Türkçemizi kutsallaştırmış ve ana dilimizin önemini vurgulamıştır.

Türkçe Dünya üzerinde aynı soydan gelen insanların konuştuğu beşinci büyük dildir. Ancak günümüz Türkiye'sinde dilimize gereken önem gösterilmemektedir. Bugün Türkiye'de "çevre kirlenmesi, hava kirlenmesi" gibi kavramlara bir de "dil kirlenmesi" eklenmiştir. Dilde meydana gelen kirlenmeye, yabancı dillerden giren sözcükler ve dilimizin yanlış kullanımı neden olmaktadır. Dil duyarlığı ve dil bilinci bakımından görülen eksikler, Türkçenin geleceği için ciddi bir tehlikedir. Dil kirlenmesini araştırmak için yola çıktığımızda alışveriş merkezlerinden hastanelere, lokantalardan apartman ve sitelere kadar hayatımızın neredeyse bütününün yabancı isim istilasına uğradığını tespit etmek; hiç de zor olmamaktadır. Türkçenin söz varlığının zenginliğini, ne tabela ve markalara ne de bütün gün evimizde izlediğimiz televizyonlarda görmek mümkündür.

Dil kirlenmesi diye bir kavramın varlığından haberdar olduğunuzda kumanda ile Star, Show, Skytürk, CNBC-E, Flash, Fox isimli televizyon kanalları arasında gezinmek ilk dikkatinizi çekenler olabilir. Whats up yazışmalarında "Keşke covid olmasaydı, ne güzel 'brunch' yapardım." diye yazılan bir cümle belki de hiç bu kadar canınızı acıtmamıştır. Peki, nerede olmalıdır şu brunch denen şey? Bulka Patisserie'de mi yoksa Monopoly Cafe'de mi? Chrysantheme Cafe, Felix yahut Barcelona Patisserie de olabilir pekâlâ? Power Türk, Joy Türk, Show Radyo, Radyo Klas, Slow Türk, Capital Radyo'nun en çok dinlediğimiz radyo kanalları olduğunu fark edebilirsiniz. Okuldan dönüşünde, TAURUS AVM'ye uğrayıp siparişini verdiğiniz Lacoste gömleğinizi aldığınızı hatırlayabilirsiniz. Eve dönerken 'Cengiz Car Wash', 'Adnan Showroom', 'İsmet Marketing', 'Marcho Pasha' ve 'İpek Dry House'u geçersiniz. "Burası Türkiye mi kardeşim?!" diye sormadan edemezsiniz kendi kendinize. Giydiğimiz giysilerimizden tedavi için gittiğimiz hastanelere, oturduğumuz sitelerden yemek yediğimiz lokantalara, hafta sonları vakit geçirdiğimiz alışveriş merkezlerinden tıraş olduğumuz Musta'fa Coiffeur'a kadar hayatımızın geçtiği her yeri yabancı kelimeler istila etmiş durumdadır. Dillerini sonsuza kadar yaşatmak üzere Orhun Kitabeleri'ni yazan, Bengü-taşlara bu zengin dili kazıyan bir milletin torunları, bugün led ekranlara, ışıltılı tabelalara yabancı isimleri yazmayı bir marifet saymıştır. Öyle ki herhangi bir yabancı isimli alışveriş merkezinde konumlanan mağazalar arasında Türkçe tabelalı işyerine rastlamak çoğu kez mümkün değildir.

Etrafınıza biraz kulak kabartıp, kısa bir araştırma yaptığınızda, Türkçe ile ilgili başlıca güncel sorunları şöyle sırayabilirsiniz: Özensizlik ve yanlış kullanım, yabancı sözcük tutkusu, Türkçenin bilim dili olmadığı görüşü, sözcük ve terim üretimindeki yetersizlik.

Özensizlik ve Yanlış Kullanım

Türkçenin özensiz ve yanlış kullanımını tespit etmek için gözlerinizi birazcık tabelalarda dolaştırmak; birkaç reklam dinlemek yeterli olacaktır. Dilimizin sözlü ve yazılı kullanımında akıl almayacak yanlışlar yapılmaktadır. Sözlü ve yazılı anlatım kusurları, basın yayın organlarındaki akıl almaz özensizlikler, sokak ve caddelerde bulunan tabelalardaki yabancı sözcük hastalığı gibi birçok sorunu sıralamak mümkündür. Bunlar Türkçemizin geleceği için önemli bir tehlike oluşturmaktadır.

Bazı özel ve yerel TV kanalları ile radyoların Fox, Show, Star gibi isimler seçerek Türkçeye karşı alabildiğine sorumsuz tutumları sergilemeleri, dil kirlenmesinin yayılmasının önemli etkenlerinden biridir. Moda haline gelen bir deyişle medyada, son yıllarda özel ve yerel TV'lerde karşımıza çıkan sunucular "Hepsi ve daha fazlası az sonnnraaaa!" diye bas bas bağdırdıkları ekranlarda sadece dilimiz değil, ruhumuzu da kirletmektedirler. Mucize Doktor adlı dizide beyin cerrahı rolünü üstlenen Reha Özcan adlı oyuncunun covid nedeniyle Türk insanına tüm ulusal kanallar aracılığıyla evde kalmayı salık veren sosyal sorumluluk projesini gerçekleştirirken kulaklarımızı tırmalayan "Eve angaje olalım." sözleri, oldukça trajikomiktir. Ayrıca sunucuların dili düzgün kullanması, fizikî güzellikten önce gelmesi gereken bir kural olmalıdır. Dil bilinci ve sevgisi, sunuculara özellikle kazandırılmalıdır. Ekran sorumluluğu bunu gerektirir. Sunucu adayları, öncelikle dili doğru ve düzgün kullanma konusunda ciddi bir eğitmeden geçirilmelidir.

Türkçeye karşı özensizlik, sorumsuz davranışlar, bu dili yanlış kullanma, ne yazık ki dar ve sınırlı bir çerçevede değil, geniş bir çevrede görülmektedir. "Boş yapmak", "bekleme yapmak" gibi kullanımlar, hemen hemen her yaş grubu tarafından telaffuz edilir hale gelmiştir. Sosyal medyada yapılan "inş", "nbr", "cnm", "öd" gibi kısaltmalı kullanımlar, önce yazım problemlerine daha sonra sözcüklerin ortadan yok olmasına ya da bu boşlukları yabancı sözcüklerin doldurmasına neden olmaktadır.

İnsanlarımızı özellikle doğru konuşma, düzgün yazma, duygu ve düşüncelerini pürüzsüz anlatma becerisi kazandırma konusuna özenli davranmaya yöneltmek, bir milli kimlik sorunudur. Çünkü Dil, bir milletin kültürünü oluşturan en temel öğedir. Bir milletin kültürü, gelecek nesillere dil aracılığıyla aktarıldığı için dilini kaybeden milletler, yok olmaya mahkumdurlar.

Yabancı Sözcük Tutkusu

Günümüzde Türkçe, neredeyse ana dilimiz olduğunu unutturacak ölçüde yabancı sözcüklerle doldurulmakta, kendi sözcüklerimiz acımasızca dışlanmaktadır.

Sorunların belki de en önemlisi, dilimizin kamuoyu önündeki kullanımında görülen "Türkçeden kaçış" diyebileceğimiz süreçtir. Ülkeyi yönetenlerin, basın-yayın kuruluşlarının ve bir kısım aydınların, çok güzel Türkçe karşılıkları bulunsa da yabancı sözcükleri kullanmaktan sanki olağanüstü bir zevk aldıklarını tespit etmek için herhangi bir haber kanalını açmak yeterli olacaktır. Güzelim uzlaşma yerine concencous, yoğunlaşma yerine consantrasyon, kontrol yerine çek etme sözcüklerini kullanan kişinin kültürlü kişi olduğu sanılmaktadır. İstanbul Taksim'deki görkemli bir otelin adının The Marmara, Hilton'daki sergi merkezinin adı Exhibition Center olması yapılan işlerin niteliğine bir katkı sağlamamaktadır. Neredeyse, ana dilimizin Türkçe, anavatanımızın Türkiye olduğu unutulmuş gibidir.

Ülkemizde özellikle görülen büyük yanlışlardan biri, yabancı dil öğretimi ile yabancı dille öğretimin birbirine karıştırılmasıdır. Günümüz dünyasında yabancı dilin ve yabancı dil öğrenmenin önemi elbette ki tartışılmayacak bir olgudur. Her türlü ilişki, iletişim ve gelişme için yabancı dil elbette ki çok gereklidir ama ülkemizde özellikle son zamanlarda düşülen önemli bir yanlış, yabancı dilin araç değil amaç olarak görülmesidir. İşte bu nedenle, yabancı dille öğretim yapan okulların ve üniversitelerin sayısı hızla artmaktadır. Oysa yabancı dil amaç değil araçtır. Yabancı dil ne kadar önemli olursa olsun, insanın ana dili daha da önemlidir. Temel görevimiz, gençleri düşünen, eleştiren ve düşüncelerini düzgün ifade edebilen bireyler olarak yetiştirmektir. Öğrencinin kendi dilini ikinci sınıf, yetersiz bir iletişim aracı olarak görmesi çok sakıncalı bir durumdur. Böyle bir öğrenciden kendi diline ve kültürüne, ana diline saygı duyması nasıl beklenebilir?

Fransa'da 1994 yılında hükûmetin önerisi ile Fransızca'yı İngilizcenin akınından korumak için "Fransız Dilinin Kullanımına İlişkin Yasa Tasarısı" adlı bir tasarı yasa olarak kabul edilmiştir. Fransızca'yı korumaya yönelik yasanın bizim için de büyük önem taşıyan 9. maddesi şöyledir:

"Eğitim, sınavlar ve yarışmalar ile kamuya ya da özel sektöre ait eğitim kurumlarında yapılan tezler ve bilimsel yazılar için kullanılacak dil Fransızcadır."

Bu akılcı yaklaşımla gerçekçi uygulamadan alınacak dersler bulunduğu çok açıktır. Son yıllarda görülen yabancı dil işgali nedeniyle, ilgili Devlet Bakanlığınca 1997'de hazırlanan "Türk Dilinin Kullanılmasına İlişkin Kanun Tasarısı" Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulmuş ve böylece Türkçeyi yozlaşmalardan koruma, yabancı dillerin inanılmaz baskısından kurtarmayı amaçlayan çalışmalar başlatılmıştır.

Türkçenin Bilim Dili Olmadığı Görüşü

14. yüzyılda, Selçuklular döneminde aydınlar arasında bilim dili Arapça, kültür ve sanat dili Farsça idi. Türkçe sadece halk arasında konuşuluyor ve halk edebiyatı sanatçıları tarafından kullanılıp yaşatılıyordu. Ve dilimizin bu acı serüveni, yaşam savaşı, Tanzimat dönemine, özellikle 20. yüzyıl başlarındaki Millî Edebiyat Akımına kadar sürdü. Bugün bu tehlike, daha çok batı dillerinden gelen akınlarla devam etti.

Büyük ihmale uğramış olan Türkçenin durumuna çok üzülen 14. yüzyıl divan şairi Âşık Paşa günümüz diliyle şöyle dert yanıyordu:

Türk diline kimse bakmaz idi

Türklere hiç gönül akmaz idi

Beş yüzyıl sonra aynı sıkıntı ve sorunları yaşamak zorunda kalmak oldukça düşündürücüdür. Bunları yeniden yaşamamak için Türk insanı, gerekli özeni göstermek, bilinçli davranmak zorundadır. Tarih kendisinden ders almasını bilmeyenler için tekerrürden ibarettir.

Yabancı kelime istilası, işyeri tabelalarında, tekstil ürünlerinde, kafe, restoran, hastane isimlerinde, alışveriş merkezlerinde, reklamlarda ve yeni yapılan sitelerde her geçen gün artarak sürmektedir. Dünyada en çok konuşulan 5. dil olan Türkçe ve bu güzel dilin zenginliği yabancı isim koyma çılgınlığına kurban edilmektedir. Ürettiğimiz ürünlere, açtığımız dükkânlara neden 'Türkçe' isim koymamayı tercih ediyoruz. Dünya piyasasında saygın bir yeri olan markalar üreten bir ülke olarak Türkçenin iyi bir reklam aracı olmayacağını düşünüyoruz. Ancak Dünya çapında tanınan Türk markalarının "Mavi" ve "Nusret" gibi İngilizce isimler ya da karakterler taşımadığını göz ardı ediyoruz.

İnternette ufak bir araştırma yapmak istediğinizde , Florya’da faaliyet gösteren Flyinn Alışveriş Merkezi’nin Genel Müdürü Zafer Canoğlu’nun muhit itibariyle yani havaalanına komşu olması hasebiyle alışveriş merkezlerine havaalanını çağrıştıracak yabancı bir isim koyduklarını açıkladığı üzücü yazıya ulaşmak mümkün oluyor . "Turistlere hitap ediyoruz. Çevremizdeki müşteriler de üst segmentten. Bir de akıllarda kolay yer etmesi için bu markayı tercih etmiş olduk." diyen Canoğlu, alım gücü yüksek müşterilerin yabancı markayı daha çok tercih ettiğini kaydederek önemli olanın bir ismi marka yapmak olduğunu söylüyor.

Damat Tween ADV’nin Genel Koordinatörü Osman Arar ise Damat ismini Orka Group olarak bilinçli seçtiklerini belirtiyor: "Türkiye’de tüketicilerin özellikle ilk algısında markanın yabancı isimli olmasının avantajı var gibi görünüyor maalesef. Ancak bu durumu basitleştirmemek gerekiyor. Yıllardır tüketici gözünde belli bir konuma ve duruşa sahip olan ‘Damat’, koleksiyonlarının içeriği ve niteliği ile

Türkiye’de ve dünyada hak ettiği noktaya geldi. Bugün hiç kimse ‘Damat’ isminin Türkçe mi, yabancı mı olduğunu sorgulamıyor." Damat dışındaki diğer markasını Tween olarak seçen firma yola Türkçe bir isimle devam etmemelerini ise şöyle izah ediyor: "Damat’tan farklı bir koleksiyon ve dünya modasına yön veren, ulaşılabilir tasarım markası olarak konumlandığımız için, uluslararası pazarda hedef kitle algısını daha kolay elde etmek başlıca maksatlarımızdandı. Markamızı pazara sunmadan önce, ajanslarla yaptığımız konular sonucu öne çıkan alternatifler içerisinden özenle seçilmiştir. Bugün baktığımızda, Tween isminin, uluslararası alanlarda, söylenişi ve yazılışının kuvveti sayesinde başarılı bir tercih olduğunu görebiliyoruz. Dolayısıyla global bir dil olarak İngilizceyi baz alırsak, markanın isminin Türkçe veya başka bir dilde olması bir anlam teşkil etmiyor. Tween kendine özgü bir isimdir." diyor.

Sözcük ve Terim Üretimindeki Yetersizlik

Bir dilin gelişip zenginleşmesi, çağın gelişmelerine ayak uydurabilmesi için sözcük ve terim üretimi de çok önem taşımaktadır.

Almanya, Fransa, Macaristan gibi ülkeler dillerini yabancı dillerin istilasından kurtarabilmek için dil gümrüğü adını verebileceğimiz bir uygulama başlatmışlardır. Bu uygulamaya göre, yeni bir buluş yapıldığı ya da yeni bir alet icat edildiği zaman, herhangi bir gecikmeye fırsat vermeden bu kavrama uygun yeni bir sözcük türetilmektedir. Böylece yabancı sözcükler dile girip yerleşmeden karşılıklar bulunmakta ve dilin yozlaşması önlenmektedir. Türkçede ise yabancı sözcükler dilimize iyice yerleştikten sonra karşılıklar bulunmaya çalışılmaktadır. Ülkemizin gümrük birliğine girmesinden sonra bu konu çok daha önem kazanmıştır.

Atatürk daha cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllarda "üçgen", "beşgen" gibi terimleri ortaya koyacak her zamanki gibi bu konuda da önderlik yapmış ve Türk Dil Kurumu'nun kurulmasını sağlayarak o günlerden bugünleri görebilmiştir. Türk Dil Kurumu ile Çağdaş Türk Dili dergisinin son yıllarda başlattığı yabancı sözcüklere karşılık bulma çalışmaları çok olumlu çabalardır. Ayrıca bu konuda yazılı ve sözlü basın-yayın organlarının desteği sağlanması gereklidir. Aksi takdirde yabancı sözcükler Türkçeye hızla dolmaya devam edecek, dilimiz gelişip zenginleşemeyecek ve yabancı dillerin boyunduruğundan kurtulamayacaktır.

Dilimize karşı her türlü özensizliği ve yanlış kullanımları alışkanlık hâline getirmekten kaçınmak, yabancı dil hayranlığı ile yabancı sözcük tutkusundan kurtulmak, yabancı dil öğretimi ile yabancı dilde eğitimi kesinlikle birbirine karıştırmamak, Türkçenin bilim dili olmadığı görüşüne karşı çıkmak, Türkçe öğretimindeki yetersizlikleri görüp gerekli önlemleri almak, dil gümrüğü uygulamasına girişmek, sözcük ve terim üretimine hız vermek Türkçemizin varlığını sürdürebilmesi için büyük önem taşımaktadır.

Türkçenin yozlaşmaktan korunması ve kurtarılması için genel ve yasal bir düzenleme amacıyla hazırlanan "Türk Dilinin Kullanılmasına İlişkin Kanun" tasarısı, dil-anlatım ve konuya yaklaşım bakımından gerekli düzeltme ve düzenlemeler de yapılarak bir an önce yasalaşmalıdır.

Konfüçyus'un şu sözleri dil kirlenmesinin durulmasının ne kadar önemli olduğunu çok iyi ifade etmektedir: "Bir ülkenin yönetimini ele alsaydım, yapacağım ilk iş, hiç kuşkusuz dilini gözden geçirmek olurdu. Çünkü dil kusurlu ise kelimeler düşünceyi iyi ifade edemez. Düşünce iyi ifade edilmezse, görevler ve hizmetler gereği gibi yapılamaz. Haliyle âdet, kural ve kültür bozulur. Âdet, kural ve kültür bozulursa adalet yanlış yollara sapar. Adalet yoldan çıkarsa, şaşkınlık içine düşen halk ne yapacağını, işin nereye varacağını bilmez. İşte bunun içindir ki hiçbir şey dil kadar önemli değildir!"

Bu konuda Ziya Gökalp'a da kulak vermek gerekir: "Başka dile uymaz annenin sesi / Her sözün ararsan vardır Türkçesi." Sonuç olarak, Türkçemizin bağımsız bir dil olarak yaşaması, varlığını sürdürebilmesi için ana dili konusunda bireysel ve toplumsal duyarlık kaçınılmazdır. Bu konuda tek tek bireyler ve toplum olarak dil bilinci taşımak hepimizin görevidir.

2.PANALİST (Ravza GÜL)

TÜRKÇENİN ESKİ DÖNEMİ VE SÖZCÜK DÜZEYİNDEKİ ZENGİNLİĞİ

Belinay arkadaşşıma teşekkür ederim ve konuma başlamak isterim.

Anadilimizin en eski dönemlerinden bugüne, çeşitli dil ürünleri, değişik metinler incelenecek olursa, çok zengin bir sözvarlığıyla karşılaşabiliriz. Bu kaynaklarda dilin bütün türetme olanaklarından yararlanıldığı, bugün unutilan birçok eylem kökünün de bulunduğu görülür. Peki sizce Türkçe yaşayan diller arsında en eski yazılı eserlere sahip dillerden birisi midir?

Türkçenin M.S 8. Yüzyıla ait yazılı belgeleri bulunmaktadır. Elimizdeki en eski yazılı ürünler olarak Orhun yazıtları, ölen hakanların ve bir vezirin anısına adanan, onların dönemlerindeki olayları aktarmak ve başarılarını dile getirmek üzere dikilen, dolayısıyla konuları kısıtlı olan yazıları içermektedir. Günümüzden 1200 yıl önce yaşayan gelişmiş ve olgunlaşmış bir Türkçe'nin varlığını ortaya koymaktadır. Onlardan daha eski olduklarına inandığımız Yenisey yazıtları da genellikle ölen kişinin ağzından yazılmış sözleri ya da anısı yaşatılmak istenen kimsenin özelliklerini ve adını belirten yazılardan oluşmaktadır.

Acaba Türkçe çok geniş coğrafyada da konuşulan bir dil midir? Dünyada yaklaşık 200 milyon insan Türkçe konuşmaktadır. Yeryüzünde bu kadar çok konuşulan dil azdır. Türkçe, Almanya içleri ve Doğu Avrupa'dan Kore Yarımadasına kadar geniş topraklara uzanan bir dildir. Asya ve Avrupa'nın önemli bir kesiminde ana dil gibi konuşulan Türk lehçeleri geniş bir Türk dili ailesi oluşturmaktadır. Bugün Türkçe'nin yaygın biçimde konuşulduğu ülkelerden bazıları şunlardır: Kırgızistan, Özbekistan, Azerbaycan, Romanya, Ukrayna, Bulgaristan, Almanya ve diğer Avrupa ülkeleri bunların sadece bazıları.

Gördüğümüz haritada da dünyada hangi Türklerin nerede yaşadığını ve Türkçenin nerelerde konuşulduğu gösterilmektedir. Orta Asya'dan günümüze kadar Türkçe'nin bu şekilde yayılması ve hala konuşulması aslında ne kadar zengin bir dile sahip olduğumuzu göstermez mi? Asırlardır sürmekte olan dilimiz başka dillerden etkilenip bu zamana kadar yeni ve farklı kelime alışverişleri yapmış olsa da aslında eski Türk soylarının konuştukları lehçeleri karşılaştırdığımızda kısa sürede birbirimizi anlayabildiğimizi görebiliriz. En azından bizim günümüz Türkiye Türkçesi ile karşılaştırarak anlaşılabilir mi birlikte örnek videolar izleyelim.

Türkçe dünyanın en zengin dillerinden biridir. Türkçeye bu zenginliği sağlayan çeşitli kaynaklar mevcuttur. Bu kaynakların başında ise tarih gelir. Türkçe, kökleri binlerce yıl önceye uzanan yeryüzünün sayılı dillerindedir.

Lehçeleri bir tarafa bırakacak olursak yalnızca Türkiye Türkçesinin yazı dilinin söz varlığı bugün 114 bini aşmıştır. Türkçe kelime hazinesi açısından sahip olduğu bu zenginlik dünya dilleriyle etkileşim halinde olmuş ve olacaktır da.

Bir sonraki konumuza gelirsek bugünkü Türkçemizin sözcük düzeyindeki zenginliklerine bir göz atalım. Türkçemizin bugüne kadar ne tür kelimelere yeniliklere karışıp geldiğini biliyoruz ve ne kadar zengin ve bir o kadar da çeşitli olduğunu ve sık sık da bunu dile getirmekteyiz.

Yapı bakımından eklemeli dil olması dolayısıyla Türkçede yeni sözcükler, terimler üretmek çok daha kolaydır. Yapım eklerinin işlevsel ve sayıca çok olması, ses uyumlarının güçlü oluşu Türk dilinin bir başka zenginlik kaynağıdır. Örneğin bir kelime kökünden örnek verecek olursak bir tek çek-kökünden, değişik çatılardaki çekiş-, çekil-, çekin- gibi eylemlerin, çekme, çekim, çekmece, çekince, çekici gibi adların, çekik, çekingen, çekimsen, çekici gibi sıfatların türemiş olduğunu görürüz. Mesela gör- kökünden, bugünkü Türkiye Türkçesinde 77 sözcüğün kullanıldığına, buna bileşik sözcükler ve tamlamalar katılınca bu sayının 100'ü aştığına tanık olunmaktadır. Hiç bu kadar zengin sözcüklere sahip bir dil gördünüz mü? Veya bu kadar çeşitli bir söz dağarcığına sahip...

Akrabalık ilişkilerinin dile yansımalarına bakarsak Türklerde aile bağlarının akrabalık ilişkilerinin sıkı oluşuyla açıklanabileceğini düşündüğümüz bir gerçek, anadilimizde bu bağ ve ilişkilerin ayrı ayrı kavramlaştırılarak değişik sözcüklere dönüştürülmesine yol açmış, bu konuda belirgin bir zenginlik meydana getirmiştir. Diğer ülkelerin dillerine baktığımız zaman aile bağlarını anlatan sözcüklerde, Türkçeye oranla karşılaştırırsak kısıtlılık görülür. Örneğin en basit İngilizceden yol çıkalım "uncle" kelimesi tek başına bütün erkek akrabaların ismini karşılarırken Türkçede bu amca, dayı, enişte kelimeleriyle sesleniyoruz hepsinin kişisine göre bir anlamı var.

Bir yandan da anadilimiz doğayla ilgili kavramlarda ve daha başka alanlarda ayrıntıya inen bir sözvarlığı oluşturmuştur. Doğada bulunan nesnelere adından ve görünümünden yararlanan kelimeler, özellikle renk tonlarında güçlü görüntüleme gücüne sahiptir. Birçok dilde tam karşılığı bulunmayan bu adlandırmalar arasında kavuniçi, camgöbeği, vişneçürüğü, soğankabuğu, yavruağzı, gülkurusu, devetüyü... gibileri özellikle ilgi çekicidir. Tabiattaki renklerin anlatımında da Türkçe, bambaşka bir zenginlik sergilemektedir.

3.PANALİST (Esmanur CİVELEK)

TÜRKÇEMİZİN ZENGİNLİĞİNDE İKİLEMELER ve MANİLER

Türkçemizin Zenginliğinde İkilemeler

Türkçenin en eski ürünlerinden beri görülen ve bugünde güçlü bir eğilim olarak beliren bir özelliğidir ikilemeler. Dilimiz de bu anlatım yolundan çok değişik nitelikte anlam ve ses açısından son derece ilgi çekici birleştirmelere gitmekte, olağanüstü güçlü ve etkileyici anlatım biçimlerini ortaya koymaktadır.

İkileme Nedir? En az iki sözcükten oluşan kelimelerin yan yana getirilmesiyle anlamı pekiştiren sözcük gruplarıdır. İkilemeler anlatım gücü yüksek olan ve somut kavramlar aracılığıyla ilginç imgeler yaratarak sadece iki kelimeyle bir anlam bütünlüğü oluşturabilmektedir. İkilemeler yapılırken başka bir söz sanatı olan aliterasyonlardan da yararlanılmaktadır. Bu eğilim Türkçenin ses açısından uyuma ve dilin müzik kalitesine verdiği öneme de tanıktır. Yani çoğu zaman sık sık kullanmamıza rağmen etkisini fark edemediğimiz ikilemeler dilimizin zenginliğini bize apaçık gösterirler.

Peki ikilemeler ne işe yarar?

Cümledeki anlamı

pekiştirir, Güçlendirir,

Keskinleştirir,

Daha çekici hale getirir.

İkilemelerin belirli görevleri ve oluşum şekilleri vardır. Örnek vermek gerekirse; Her ikisi, kendi başlarına bir vücut kusurunu, özrünü anlatan **kör ve topal** sözcükleri belirteç olarak bir arada kullanıldığında **iyi işlemeyen bir düzeni** dile getirmektedir.

İkilemelerin Oluşum Şekilleri:

1-Aynı iki sözcüğün tekrarı ile oluşan ikilemeler:

Örneğin; ağır ağır, tıkr tıkr, gümbür gümbür.

2-Yakın anlamlı kelimelerin kullanılması ile oluşan ikilemeler:

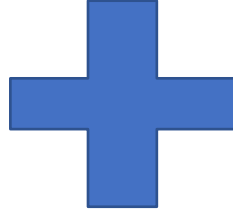
Çoluk çocuk, kanlı bıçaklı, kılık kıyafet, sarıp sarmalamak.

3-Karşıt anlamlı kelimelerin kullanılması ile oluşan ikilemeler:

İçli dışlı, aktan karadan, er geç, olur olmaz.

4-Bunların yanında bazen de aynı sözcüğün yakın seslere sahip ve çoğu zaman anlamsız bir başka sözcükle bir araya gelmesiyle de ikileme oluşur.

Para mara, eksik gedik, yorgun argın, akça pakça.

Gerçek anlamı tek başına kullanıldığında bir aracın tekerleği manasında olan teker kelimesi ard arda iki kez kullanıldığında birer birer ikilemesiyle aynı anlama gelmektedir.

Bu da dilimizin zenginliğinin ikilemelere yansımadır.

MANİLERİMİZ

Elinde demir orak
Mektup göndersem ırak
Cebinde tarağın
Bana yadigar bırak

Gemi geldi durdu mu
İskeleye vurdu mu
Söyle ey seher yeli
Yar halimi sordu mu

Geçmişten günümüze kulağımızda yer etmiş ve kültür taşımacılığı yapmış olan manilerimiz şiir türünün tüm etkileyiciliğinden faydalanarak kusursuz anlatımlar ortaya koymaktadır

Maniler ilk kez kimin söylediğibilinmeyen, halka mal olmuş; halkın gözlem, buluş ve nüktesini yansıtan öğelerdir.

Manilerimizde Türk insanının ta kendisini buluruz; kültürü, duyguları, bilgeliği, inceliğiyle.

Ağlarım çağlar gibi
Derdim var dağlar gibi
Ciğerden yaralıyım
Gülerim sağlar gibi
Her gelen bir gül ister
Sahipsiz bağlar gibi

RAMAZAN MANİLERİ

Ramazan manileri çok eskiden beri Türk kültürüne yerleşmiş olmasının yanı sıraçoğu kişinin de bu ayda en sevdiği vakit olan sahurun müjdeleyicisidir. Yıllardan beri gelenek haline gelen ve genellikle 4 satırlık olan maniler dinleyenlere Ramazan'ın ambiyansını yaşatır.

Denizden çek oltanı!
Duvara as baltanı!
Hoş geldi sefa geldi,
On bir ayın sultanı.

Ramazanla uyandı,
Mümin nura boyandı,
Hazırlıklar başladı,
Camide kandil yandı.

KAYNAKÇA

www.haberturk.com.tr
www.yandex.com.tr

www.wikipedia.com.tr
<https://onedrive.live.com>

4.PANALİST (Eren ÇAĞLAR) DEYİMLER VE ATASÖZLERİ

Bugün sizlere deyimler ve atasözlerinden bahsedeceğim. Bu önemli iki yapıda dilimizin çeşitli yönlerini, zenginliklerini, kültürünü, anlatım ve imgelem gücünü, nükte eğilimini bütünüyle ortaya koyan sözcüklerdir. Deyimdeki sözcükler kendi anlamları dışında yeni bir anlamı yansıtmak üzere bir araya gelmişlerse burada bir deyimleşme söz konusudur. Örneğin; **turnayı gözünden vurmak** deyimiiyle amaçlanan önemli bir sonuca ulaşmayı başarmaktır. Bunu vurgulayan biri gerçek bir turnayı gözünden vurmaya amaçlamaz değil mi?

Bunun yanı sıra tam deyimleşme göstermeyen deyimlerde vardır. Örneğin;

“eli ayağı tutmak”

“hal hatır sormak” gibi...

Deyimlerimizin bir bölümü benzetmelerden yararlanır.

“Pişmiş kelle gibi sırtmak”

“kedi ciğere bakar gibi bakmak”

“gözleri kan çanağına dönmek” bunlara benzer örneklerle karşılaşabiliriz.

Benzetmelerde dönmek, benzetmek, gibi öğeler kullanılırken deyim aktarmalarında bunların yerine nitelenen şey, benzeyen nesnenin adıyla anılır. Örneğin; Evinde hiç oturmayıp sürekli gezen kadını aşağılamak için kullanılan **sokak süpürgesi** veya insanı hiç bırakmadan devamlı üzüp sıkıntıda bırakan durumları anlatan insana **ömür törpüsü** denmesi gibi...

Uyuyan yılanın kuyruğuna basmak gibi deyimler somutlaştırma ürünü özelliği taşımaktadırlar. Biraz daha örnek verecek olursak

öküz altında buzağı aramak,

tek taşla iki kuş vurmak,

baltayı taşla vurmak gibi örnekler verebiliriz.

İçinde insanların fiziksel özelliklerini, ruhsal niteliklerini anlatan deyimlerimiz de vardır. Bunlara örnek verecek olursak

çam yarması,

yağ tulumu,

pişmiş kelle,

yer cücesi ve buna benzer örneklerle karşılaşırız.

İnsanların ruhsal yapılarını ve belirgin davranışlarını betimleyen deyimlerde ise

dilli düdük,

kulağıdelik,

delifişek gibi örneklere rastlarız.

Deyimlerimizde görülen ikinci bir aktarma türü ise ad aktarmasıdır.

Karnı burnunda olmak,

elde avuçta bir şey kalmamak,

eli para görmek gibi deyimler örnek verilebilir.

Tıpkı sözcükler ve atasözleri gibi deyimlerin de bir bölümü zamanla unutulur. Örnek verecek olursak artık geçerli olmayan ağırlık ölçüsü dirhem şu deyimlerimizde yaşamını sürdürmektedir. **Kendini dirhem dirhem satmak, iki dirhem bir çekirdek, dirhemini yiyen kudurur** gibi...

Özellikle son yıllarda beliren ve kullanılan deyimler arasında **“ zamanla yarışmak”**, **“duygu sömürüsü yapmak”**, **“beyin göçü”** gibi deyimlerle karşılaşırız.

ATASÖZLERİ

Atasözlerinden bahsedecek olursak; atasözleri geçmiş dönemde yaşamış insanların tecrübelerini, deneyimlerini, öğüt niteliği kazanmış cümlelerini, özlü bir şekilde ifade edilmesidir. Atasözlerinin belli başlı özellikleri şunlardır;

- Halkın düşüncesini anlatır
- Ulusaldır
- Kişinin ruhuna hitap eder
- Tarafsız ve keskin tavrıdır
- Gerçekçi ve inandırıcıdır
- Yol gösterir
- Yalın ve nettir
- Mecaz anlatımlı ve eleştireldir

Atasözlerinin söyleyeni, söylendiği yeri ve tarihi bilinmemektedir. Bu nedenle atasözleri anlam bakımından incelenmesi gerekli bir edebi üründür. Türk edebiyatında öne çıkan bazı atasözleri şunlardır;

Bir elin nesi var iki elin sesi var,

Bakarsan bağ bakmazsan dağ olur,

Davulun sesi uzaktan hoş gelir gibi...

Bizim dilimizde bu şekilde kullanılan atasözleri ve deyimler çoğu dilde anlamlı olmaz. Fakat tam olarak çevirisi olanlar da vardır. Mesela;

Kara haber tez duyulur İngilizceye **bad news travels fast** şeklinde geçmiştir aynı şekilde **Yutamayacağın lokmayı ağzına alma** İngilizce’de **dont bite off you chew** şeklinde görülür.

Anlayacağınız üzere dilimizdeki deyimler ve atasözleri bazı dillerde benzerlik gösterse de zenginlik açısından her zaman üstün olacaktır. Konu mu burada bitirirken sözü panel başkanımız Belinay’a veriyorum.

5.PANALİST (Aslıgöl BİÇİCİ 11/H)

SÖZ DİZİMİ BAKIMINDAN DİLİMİZİN ZENGİNLİĞİ VE ANLATIM ÇEŞİTLİLİĞİ

Sözdizim nedir? Söz zincirinde birbirini izleyen ve belli bir birim oluşturan öğeler birleşimi, sözcüklerin tümcede dilbilgisi kurallarına göre dizilişi, sıralanışı.

Sözdizim, cümle bilgisi, tümce bilgisi, tümcebilim gibi adlarla bilinen ve bu adların da açıkça belirttiği gibi tümceleri ve tümcelerin iç yapılarını inceleyen dilbilim alt alanıdır.

Her şeyden önce belirtmeliyiz ki , Türkçenin sözdiziminin, ona çok çeşitli anlatım olanakları sağlayan önemli özellikleri vardır. Bu özelliklerden biri, "sözdiziminin esnekliği"dir. Örnek olarak, geçişli bir eylemle kurulmuş , dört ögeli bir tümceye değinelim :

1 . Ali baltayı ağaca vurdu

tümcesiyle dile getirilen yargı, her biri anlamlı ve kabul edilebilir nitelikteki daha 11 ayrı tümceyle anlatılabilir:

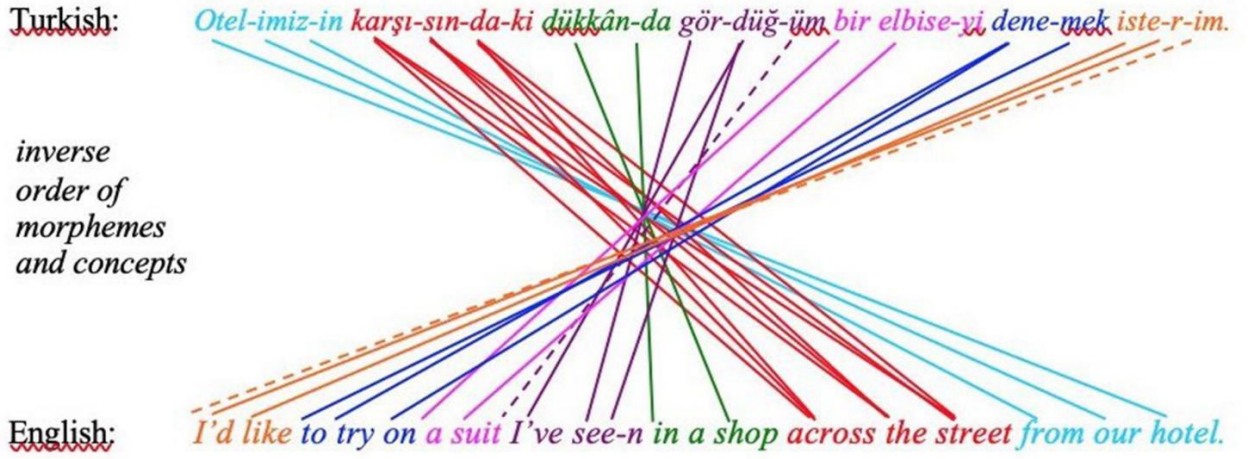
2. Ali baltayı vurdu ağaca,	8. Ağaca vurdu baltayı Ali ,
3. Ali ağaca vurdu baltayı ,	9. Ağaca Ali baltayı vurdu,
4. Vurdu Ali baltayı ağaca ,	10. Baltayı Ali ağaca vurdu,
5. Vurdu ağaca baltayı Ali ,	11. Baltayı ağaca Ali vurdu,
6. Vurdu baltayı ağaca Ali ,	12. Baltayı vurdu Ali ağaca .
7. Ağaca baltayı Ali vurdu ,	

Türkiye Türkçesinde bir olasılığı belirlemeye yönelik anlatımlarda ufak ufak anlam ayrımları bulunan çok değişik öğelerin ve kalıpların kullanıldığını görüyoruz .Örneğin bir kimseni , bir evi satma olasılığını dile getirmek üzere şu gibi cümlelerden yararlanılabilmektedir:

- 1 . Ya evi satıverirse ne yapacaksın?
- 2 . Ya evi satacak olursa ne yapacaksın?
- 3 . Tut ki evi sattı ne yapacaksın?
- 4 . Tuttu, evi sattı ne yapacaksın?
- 5 . Diyelim ki evi sattı ne yapacaksın?
- 6 . Farz edelim, evi sattı ne yapacaksın?
7. Bakarsın, evi satıverir ne yapacaksın?
8. Bakarsın evi satıvermiş ne yapacaksın?
9. Bakarsın, evi satıverdi ne yapacaksın?
10. Bakarsın evi satacağı tuttu, ne yapacaksın?
- 11 . Olur ya, evi satıverir ne yapacaksın?
- 12 . Ola ki, evi sattı; ne yapacaksın?
- 13 Evi satar mı satar; ne yapacaksın.

Şu örneklerin her birinde, bir kimsenin bir davranışı eleştirilirken onun bir kitabı okumadan kusur bulduğuna ilişkin kuşku dile getiriliyor:

- 1 . Kitabı iyice okudu da mı kusur buluyor?
- 2 . Kitabı iyice okumuş da mı kusur buluyor?
- 3 . Kitabı iyice okumuş mu ki, kusur buluyor?
- 4 . Kitabı iyice okudu mu ki, kusur buluyor?
- 5 . Kitabı iyice okuyup da mı kusur buluyor?

PANEL 3 SONUÇ BİLDİRİSİ

Organik Tarım

Panel Konusu : Organik Tarım

Panel Tarihi : 05/03/2024

Saat : 14.00-15.00

Panel Yeri : Başkent Anadolu Lisesi Konferans Salonu

Moderatör : Melike Gürsoy 9E

Panelistler : Eylül Çınar 9F, Eylül Şirin 9F, Faik Buğra Yola 9F, Hiranur Yıldırım 9E

Danışman Öğretmenler: Nuray BİLGİÇ, Hülya Orhan SUSUZ, Gülsen KIZILGÖZ

- * **Organik Tarıma Giriş** (Yiğit Alp Demirci 9D)
- * **Organik Tarım ve İnsan** (Eylül Çınar 9F)
- * **Organik Tarımın Çevreyle ilişkisi** (Eylül Şirin 9F)
- * **Organik Tarıma Destek Veren Kurum/Kuruluşlar** (Faik Buğra Yola 9F)
- * **Organik Tarımda Yanılmayalım** (Hiranur Yıldırım 9E)

1.PANALİST (Yiğit Alp Demirci 9D) ORGANİK TARIMA GİRİŞ

- Organik Tarım Nedir?
- Neden Organik Tarım?
- Ata T. ve Arıların Organik Tarımda Etkileri
- Semboller

Organik Tarım Nedir?

- İnsan sağlığına ve çevreye zarar vermeyen ve üretimde kimyasal girdi kullanılmadan, üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı tarımsal üretim biçimidir.

- **Yapay dış girdi kullanımını reddeden veya sınırlayan tarım yöntemidir.**

Neden Organik Tarım?

- Toksik maddeye maruz kalma riskini ve sağlık problemlerini önemli derecede azaltır.
- Gübrenin verimi çok fazla olduğundan çiftçilere daha uzun süre kullanma imkanı verir.
- Çevre dostudur, doğal yaşamı korur.
- Zararlı böcek ilaçları ya da yapay çimlendirici veya büyütücüler eklenmediği için organik tarımla üretilen gıda ve ürünlerin **besin değerleri** korunur.
- Organik tarım alanlarında otlanan inekler, enfeksiyonlara karşı daha dayanıklıdır ve daha fazla süt verirler.
- Organik tarım, var olan çeşitliliği ve yok olmakta olan tohumları korur.

Ata Tohumunun Organik Tarım İçin Önemi

- Ata tohumu, bizden önceki çok büyük kuşaklardan bize gelen doğal tohumlardır.
- Bu tohumlar tekrardan filizlenebilirler.
- Saftırlar, DNA'larıyla oynanmamıştır.
- Ülkemizde Anadolu'da görülür.
- Yerel bitki çeşitliliğini koruyarak biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilirliğine katkı sağlar.

Arıların Organik Tarım İçin Önemi

- Arıların, hayattaki bu önemli görevi ise bizim için hayati olan **oksijen döngüsünü** devam ettirir.
- Sağlıklı bir doğanın oluşmasında etkilidir. • Arı nefesi yöntemi ile KOAH, sürer öksürük gibi hastalıklar aza indirilebilir.

Semboller

2.PANALİST (Eylül Çınar 9F) ORGANİK TARIM VE İNSAN

- Organik Tarım Sayesinde İş Olanakları
- Organik Tarımın Yöntemi
- Organik Tarım ve İnsan Sağlığı

Organik Tarım Programı Kapsamında İş Olanakları

- Bu programdan mezun olan öğrenciler Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde, araştırma enstitülerinde, belediyelerde, organik ve klasik tarım yetiştiriciliği yapan
- Özel çiftliklerde,
- Kontrol ve Sertifikasyon Kuruluşlarında
- Çiftçi örgütlerinde
- *Tekniker* olarak çalışabilmektedirler.

Basında Organik Tarım

Organik Tarımın Yöntemleri

Organik tarımın 5 yöntemi vardır. Bunlar; Mahsul Rotasyonu, Yeşil Gübre, Kompost Çoklu Hasat, Örtü Bitkileri Yetiştirmek

- Mahsul rotasyonu: Çiftçilerin her yıl aynı arazide aynı mahsulü yetiştirmedeği bir çiftçilik tekniği. Bunun yerine, toprağın sağlığını korumak için dönüşümlü olarak farklı ürünler yetiştirilir.

- Yeşil gübre: Özellikle toprak verimliliğini ve

yapısını iyileştirmek, toprağın su emme gücünü ve nem oranını artırmak için hâlâ yeşilken toprağa ekilen ürünler.

- Kompost: Toprak kalitesini artıran ve mahsul üretimini iyileştiren besinlerle zenginleştirilmiş geri dönüştürülmüş bir organik madde.

- Çoklu hasat: Üretimi artırmak için gerekli toprak mikroorganizmalarının üretilmesine yardımcı olan ve çiftçilerin yıl boyunca aynı tarlada birden fazla mahsul yetiştirdiği çiftlik sistemi.

- Örtü bitkileri yetiştirmek: Böcek zararlılarını ve yabancı otları kontrol etmek, erozyonu önlemek, ayrıca topraktaki besin içeriğini iyileştirmek için faydalı bir uygulama.

Organik Tarım ve İnsan Sağlığı

- Organik tarımlara üretilen besinler, GDO'lu besinlere kıyasla daha lezzetlidir, ayrıca vitamin oranı yüksektir.
- Tarım ilaçları gerektiği düzeyde kullanıldığı için tarım ilaçları insan vücuduna zararlı etkiye bulunmaz.
- Hayvanlar normal ve serbest bir gelişim içinde olduğundan hormonlulara göre daha kolay sindirilebilir ve içeriği daha güçlü olur.

3.PANALİST (Eylül Şirin 9F) Organik Tarımın Çevreyle İlişkisi

• 1. Bölgemizde Organik Tarım

Gökçeyurt Köyü

Ortaköy

• 2. İlimizde Organik Tarım

Ayaş İlçesi(Gökler Mah.)

Bölgemizde Organik Tarım (Gökçeyurt)

- İlk Hasat uygulamasıyla 2 Ağustos 2020'de yapılmaya çalışılmıştır.
- 30 bin çilek, 20 bin kekik, 9 bin 200 adaçayı, 8 bin biberiye kökü ile patlıcan, biber, domates fideleri toprakla buluşmuştur.
- Burada Türkiye'nin tüm bölgelerinden getirilen ve ata tohumlarından yetiştirilen 162 çeşit ve tür sebzededen tohum alınmıştır.
- Lavanta bahçesi açılmış; bu sayede hem insanlar, hem arılar hem de kelebekler buradan yararlanabilmişlerdir.

Bölgemizde Organik Tarım (Ortaköy)

- Gökçeyurt'ta olduğu gibi Ortaköy'de de firmalar, bölgenin doğal imkanlarını kullanarak organik meyve, sebze, fide ve gübre gibi maddeler temin etmektedir.
- Ortaköy bölgesinden ürünler Dünya'ya ihracat edilmektedir.

İlimizde Organik Tarım (Ayaş/Gökler Köyü)

- Ayaş ilçesi, yetiştirdiği ürünlerle 200 milyon dolarlık ihracat yapmıştır.
- Özellikle Gökler köyü, en yaygın organik tarım yapılabilen yer olarak biliniyor. Yaklaşık 70 kişi bu bölgede organik tarım faaliyetlerine devam ediyor.
- Ayaş ilçesinde yaklaşık 15.000 organik küçükbaş hayvan varlığı ve 500 adet aralı kovanla organik bal üretimi yapıldığı biliniyor.
- Ayaş'ta çiftçiler arazilerinden ata tohumlarıyla kırmızı domates, çilek, dut gibi meyveler yetiştiriyor.

4.PANALİST (Faik Buğra Yola 9F)

ORGANİK TARIMA DESTEK VEREN KURUM/KURULUŞLAR

• 1.Tarım Ve Orman Bakanlığına Dayalılar

- Tarım ve Orman Bakanlığı
- Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
- Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
- Tarım Kredi Kooperatifi
- Toprak Mahsulleri Ofisi

• 2.Gıda Tarım Hayvancılık Bakanlığına Dayalılar

- Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

• 3.Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına Dayalılar

- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

1-Tarım Ve Orman Bakanlığı

- Tarım ve Orman Bakanlığı'nın amacı, ülkemizin ve dünya pazarlarının ihtiyacı olan güvenilir gıda ve kaliteli tarım ürünlerine erişebilirliği gerçekleştirmek, tarımsal ve ekolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamak, kırsal alanda yaşam standardını yükseltmek amacıyla politika belirlemek ve uygulamaktır.

Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü(BÜGM)

- Organik tarım ve iyi uygulamaların yaygınlaştırılması, bu konuda eğitimlerin verilmesi gibi konular üzerine hizmet vermektedir.

Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü (TİGM)

- Amacı tarım ve tarıma dayalı sanayi için tohumluk, damızlık ve hammadde üretmek, gen kaynaklarını korumaktır.

Tarım Kredi Kooperatifi

- Ortaklarının ve tüm Türk çiftçisinin her türlü ihtiyacını karşılamaya dönük mal ve hizmetleri zamanında, güvenilir, kaliteli ve uygun şartlarda sağlamayı ve ürünlerini pazarlamayı, Türk tarımını çevreye ve doğaya saygılı, sürdürülebilir en üretken sektör yapmayı amaçlayan bir kuruluştur.

Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO)

- Başta hububat olmak üzere faaliyet alanındaki tarımsal ürün piyasalarını düzenleyerek üretici ve tüketiciyi koruyacak tedbirler alarak, olağanüstü hâl stoku bulundurmamayı amaçlayan genel müdürlüktür.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

- Amacı Türkiye'nin kırsal kalkınmasında ilkeler ve hedefler çerçevesinde bu programları etkin şekilde uygulayarak ülke genelinde kırsal kalkınmaya katkı sağlamaktır.

KOSGEB

- Etkin destek ve hizmetle girişimcilerin yenilikçi, teknolojik ve rekabetçi bir yapıya ulaşmalarını sağlayarak ekonomik ve sosyal kalkınmadaki paylarını arttırmalarını amaçlayan, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na bağlı bir kurumdur.

Organik Tarım Müzesi'nden Fotoğraflar

Organik Tarım Olmasaydı?

- Organik tarım ürünlerindeki GDO oranı artar.
- Tarım ürünlerinden insana geçen hastalıklarda artış görülür.
- Tarım alanları sanayileşir.
- Ürün yetiştiricilerine iş olanağı sayısı azalır.
- Ata tohumları yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalır.
- Üretim faaliyetleri azalır.
- Tarım politikaları zayıflar.
- Soylar tükenme tehlikesi altına girer.

5.PANALİST (Hiranur Yıldırım 9E)

ORGANİK TARIMDA YANILMAYALIM

Doğrusunu Bilelim

“% 100 Doğal, Hormonsuz, Hakiki, Köy ürünü, saf, gibi tanımlanan ürünler «Organik Ürün» değildir. Tüketicie ürün hakkında hiçbir garanti vermez. Organik ürünlerin etiketi ve logosu, reklam ve tanıtımı; sahte, yanıltıcı olamaz ve tüketiciyi yanıltacak yazı, resim, şekil ve benzerlerini içeremez. Bu nedenle Organik ürün alırken mutlaka ürünlerin etiketi ve logosuna dikkat edilmelidir.

- Sebze veya meyvelere büyümesini hızlandırıcı hiçbir ilaç atılmamalıdır.
- Tüm bu işlemler başarılı bir şekilde uygulandıktan sonra elde edilen sebze ve meyveler uygun paketleme yapıldıktan sonra gerekli bilgilerle satışa sunulmalıdır.
- Tarlaya ekim aşamasında ve yabancı ot toplama aşamasında elle işlem yapılmalıdır. Kimyasal ilaç (Pestisit) kesinlikle kullanılmamalıdır.
- Kullanılan gübre kesinlikle organik olmalıdır.
- Tarlada üretim aşamasında karşılaşılan zararlılarla tamamen doğal yollarla mücadele edilmeli ve hiçbir kimyasal uygulanmamalıdır.

Doğru Bilinen Yanlışlar

- Organik tarım yapılacak toprakta uzun yıllardır normal tarım (Konvansiyonel Tarım) yapılmamış olmalıdır. Ekim yapılacak bu toprağa daha önce pestisitler veya başka kimyasallar karışmamış olmalıdır.
- Ayrıca tarım yapılacak tarlanın yakınında yol veya fabrika olmamalıdır.
- Üzerinde organik işareti bulunan gıda maddelerinin her zaman daha sağlıklı olduğu iddiası da doğru bilinen yanlışlar arasındadır. Organik tarım toprak için önemlidir, ancak ne yazık ki organik ürünlerin, geleneksel tarım ürünlerine göre her zaman daha sağlıklı olduğu bilgisi doğru değildir
- Çiğ gıdanın her zaman daha sağlıklı olduğu inancı da yanlış bir bilgiye dayanmaktadır. Sebzeler, zaten değerli besin maddeleri açısından çok zengin değildiler, ancak bol miktarda C vitamini ve folik asit içerirler, bu yüzden faydalıdır.

KAYNAKÇA

• google.com.tr	• camli.com.tr	• tmo.gov.tr
• milliyet.com.tr	• garantibbva.com.tr	• tarimkredi.org.tr
• benimisyerim.com.tr	• eskitadinda.com.tr	• tigem.gov.tr
• mamak.bel.tr	• organikciyizbiz.com.tr	• tkdk.gov.tr
• hurriyet.com.tr	• wikifarmer.com	• tarimorman.gov.tr
• ankara.tarimorman.gov.tr	• genemyo.bingol.edu.tr	• kosgeb.gov.tr asgen.com.tr

PANEL 4 SONUÇ BİLDİRİSİ

Anadolu İrfanı

Panel Konusu : Anadolu İrfanı

Panel Tarihi : 06/03/2024

Saat 14.00-15.00

Panel Yeri : Başkent Anadolu Lisesi Konferans Salonu

Moderatör : Hiranur TUNÇ

Panelistler : İlky Ahmet OĞUZ, Anıl GÖKSU, Sonay NAZLI, Zehra ÇIRÇIR, Rüya Roya KÖSE,

Danışman Öğretmenler : Dilek KINCAL HARMAN, İlknur DEMİRKILIÇ, Firdevs ÖZKAN

1. PANALİST (İlkay Ahmet Oğuz-11/A)

İrfana Dair

İrfan Nedir?

İrfan, bilmek fiilinden türemiş bir kelime ise de mektep bilgisinin ötesinde derin ve geniş açılımları olan, ilimle birlikte mâşerî kökleri olan sezgiyi ve ruh dikkatini ifade eden bir kelimedir. Çok duyulan ve bilinen “Men arafe nefsehu fekad arafe Rabbehu”(kendini bilen Rabbini bilir) sözü bu bilme tarzının genişlik ve derinliğini ifade etmektedir. Esasen de diyebiliriz ki, ‘irfan’dan bizim anladığımız ve bize anlatılanlar, daha çok bu kelâmın manasıyla oluşmuş gibidir.

Pir Sultan Abdal,

*Pir Sultan'ım söyler bu hikâyeti
Yirmi sekiz harfle yedi âyeti
Nefsini bilmektir sözün gâyeti
Bilmeğe irfandan rehber isterler*

derken irfan kelimesinin semantik etimolojisini yapar gibidir.

2.PANALİST (Sonay NAZLI)

Türk irfanının kaynakları nelerdir?

Bunun için Kutadgu Bilig’den Mesnevi’ye, Garibname’den, Muhammediye’den, Yunus Emre’den Sezai Karakoç’a kadar yüzlerce metni; Dede Korkut Oğuznamelerini, atasözlerini, halk türkülerini tek tek sıralamamız gerekir. Kaynaklarının çeşitliliği bakımından evrensel, öz niteliği bakımından orijinal bu irfan hamûlesinin esas kaynağı kelâm-ı ilahîdir.

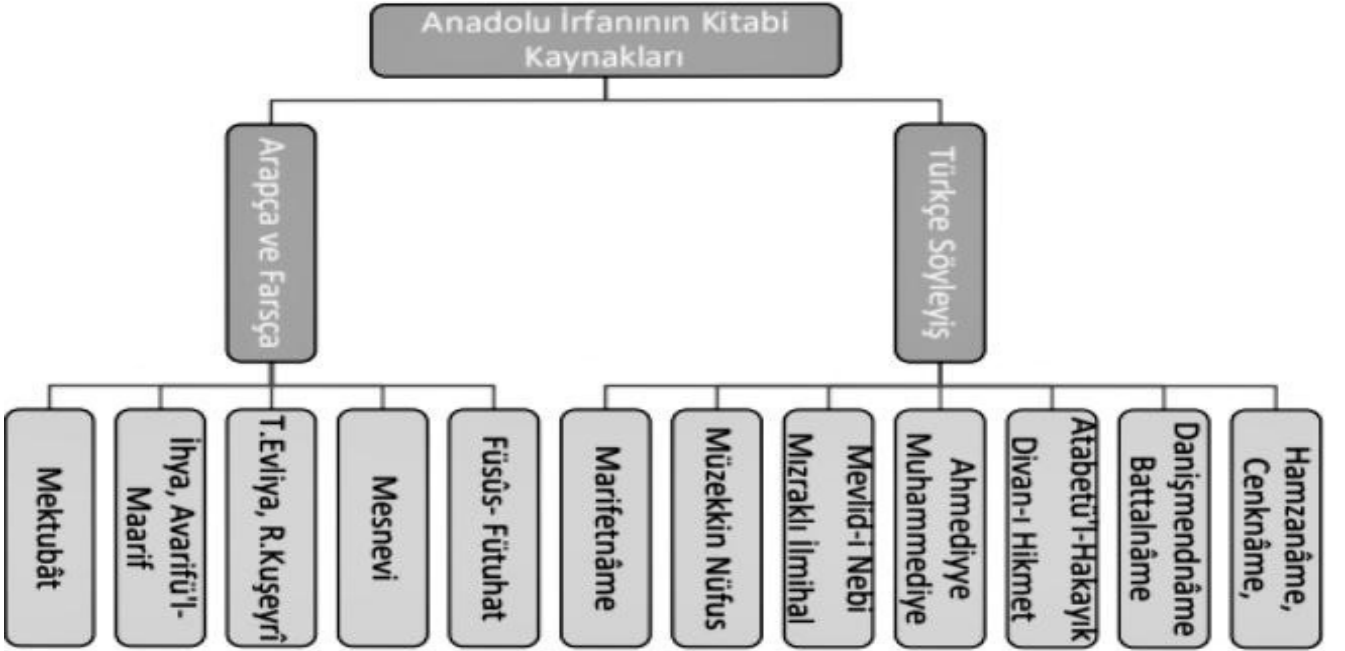
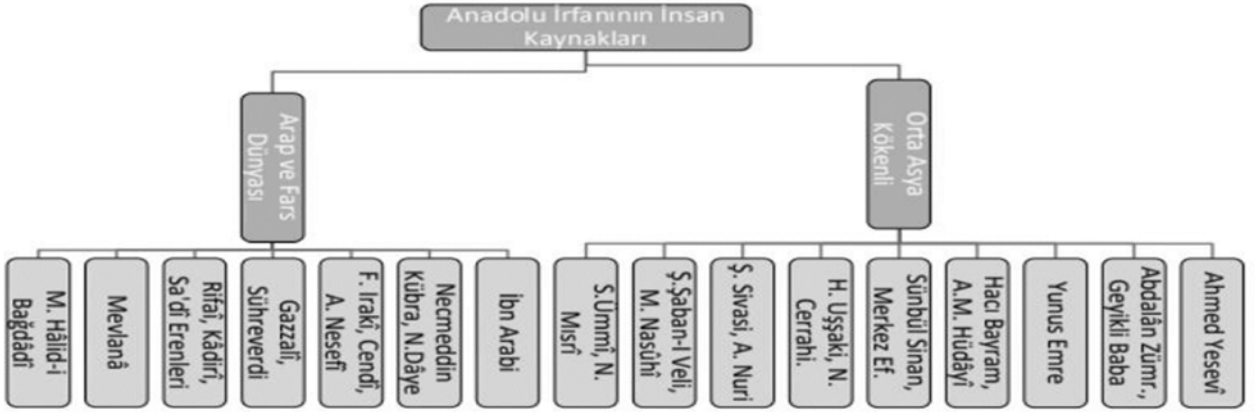
Yûsuf Has Hacib, Kutadgu Bilig’e “Bayat atı birle sözüg başladım” (Tanrı adı ile söze başladım) diyerek sözüne başlar.

Dede Korkut Oğuznamesinin başlangıcında “Allah Allah demeyince işler onmaz” denilerek o mâşerî irfanın temeli gösterilir.

Süleyman Çelebi’nin Mevlid’ini her Türk iyi bilir ve şu öğüdü hatırlar: “Allah adın zikredelim evvelâ / Vâcib oldur cümle işte her kula”.

Temel kaynak olan ilahî kelâm, yüzyıllar boyunca işlenmiş ve nesiller boyu taşınmıştır. Her mektep, her meşicid, her tekke, her medrese, her kahvehane, harman yeri, han, hamam, meydan bu irfanın işlendiği ve aktarıldığı yerler olmuştur.

Olur mı gevher-i irfan müyesser herkese Nabi
Ne mümkündür k’ola gencîne her dîvârum altında

3.PANALİST (Anıl GÖKSU)

İrfan, Modern Hayatın Neresinde?

Madde ile mânâ arasındaki makası açan modernizm, insanı tek kanatlı bir varlık kılmıştır. Modern insan, kalp gözü olmayan kalbinden sürgün insandır, vicdanın, müteâl duyguların kendisine oturmadığı bir makinedir.

Modern eğitim formu, hayata doğan insana hayatı ve kendisini bildirmek, tanıtmak, keşfettirmek için kurgulanmamış. İnsan bu eğitim formuyla hayatın bütünlüğünü, insan denen meçhul"u öğrenemiyor. Bugünkü eğitim, insanı araçsallaştıran, mesleklere, fabrikalara eleman yetiştiren bir süreç. Oysa bizim ananevî eğitim tasavvurumuz ise eğitimi hayatın bir bölümüyle sınırlamayıp hayatın bütününe yayar; beşikten mezara kadar devam eden eğitimi öngörür. Hayatın bütünü eğitim konusu yapılır. Bu anlayışa göre insan bilmek ve keşfetmek üzere yaratılmıştır. Kendini bilecek, varlığı tanıyacak, böylelikle insan olup hakikate uyanacak ve bu suretle cehalet zincirinden kurtulacaktır. Ananevî kültürümüzün ana damarını oluşturan irfana bakıldığında derdin

önemsendiği görülür. "Derdim bana derman imiş" denir. Modern eğitim, acılardan Varlığın, dolayısıyla hayatın bütünlüğüyle barışık değil, onunla kavgalıdır. Hayatın acı, ağrı, hastalık, yaşlılık tarafı bir günah gibi karşılanır. Modern eğitime dâhil olanlar da bu şekilde görme ve yaşamaya alışır. Hayatın bu tarafının eğitimini alamayan "nahoş" bir şeyle karşılaştığında öylece kalır, hayat kendisine zehir olur.

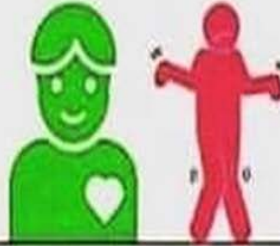
Modern algının tersine irfanî bakış başka bir yerden bakar: Kahrı ve lütfu bir görür.

"SANANLAR VAR"

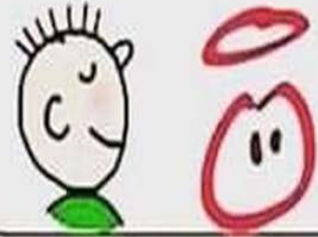
küfür etmeyi
samimiyet
sanalar var.

nezaketi
zayıflık
sanalar var.

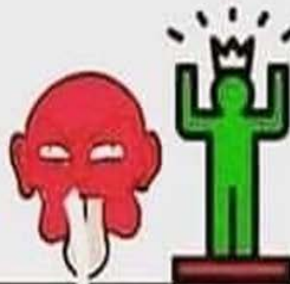
mütevaziliği
aptallık
sanalar var.

iyi niyeti
enayilik
sanalar var.

yüzsüzlüğü
özgüven
sanalar var.

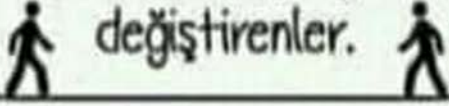

kazık atmayı
kurnazlık
sanalar var.

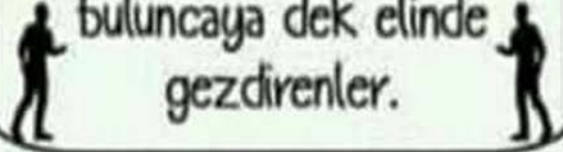

BÖYLE ÇOCUKLAR YETİŞTİRİN

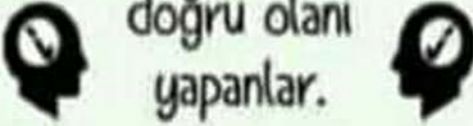
Kuşlar yem yerken ürküp
kaçmasınlar diye yolunu
değiştirenler.

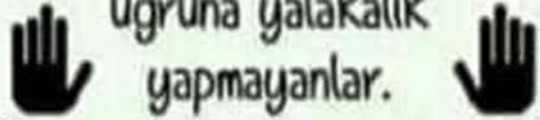
Elindeki çöpü, çöp kutusu
buluncaya dek elinde
gezdirenler.

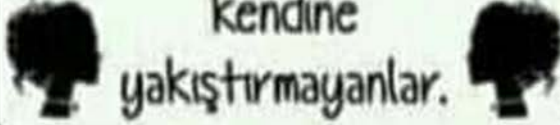
Kimse görmese dahi
doğru olanı
yapanlar.

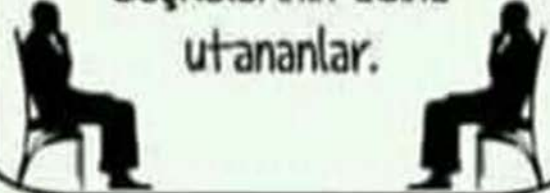
Yaranmak ve menfaat
uğruna yalakalık
yapmayanlar.

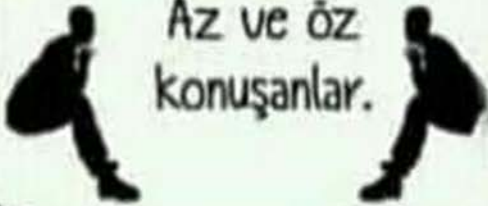
Gösterişi ve yapmacıklığı
kendine
yakıştırmayanlar.

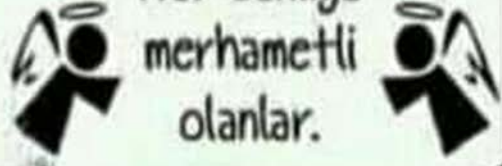
Başkalarının adına
utananlar.

Az ve öz
konuşanlar.

Her canlıya
merhametli
olanlar.

4.PANALİST (Zehra ÇIRÇIR – Roya Rüya KÖSE)

Anadolu İrfanı Ne Anlama Geliyor?

Anadolu irfanı, Anadolu'nun İslamlaştırılması, vatan haline getirilmesi sürecindeki milli karakterin adıdır. Anadolu irfanı, toprağı vatan yapma, boyları, soyları, bireyleri, kabileleri, etnik unsurları millet kılma aşamasında birleştiren, bütünleştiren, müşterek hisleri kuvvetlendiren, bir kavramdır. Kültürel, örfi, İslami hatta siyasi tavırların hepsi, Yesevi geleneğinden Yunus Emre ekolüne kadar Mevlâna, Hacı Bektaş Veli, Ahi Evran, Nasrettin Hoca ve ahilik gibi değerler Anadolu irfanının önemli kaynaklarıdır. Anadolu irfanı medeniyeti; hayatı ve insanlığı, bilgi, ahlaki bir bütünlük içinde ele almaktadır.

Kitap Analizleri

1. Kitap

ANADOLU İRFANI

SAVAŞ Ş. BARKÇİN

mostar

2. Kitap

